

Перспективи застосування методики кримінального аналізу у протидії кіберзлочинам

Дерев'ягін О.О.

кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник, доцент кафедри
оперативно-розшукової діяльності
та розкриття злочинів факультету № 2,

Харківський національний університет внутрішніх справ

Сучасні глобалізаційні процеси у поєднанні з інтенсивною інформатизацією зумовлюють низку динамічних явищ, що визначають пріоритетність напрямів державної політики у сфері забезпечення як національної безпеки загалом, так і кожної з її складових зокрема. Сьогодні інформаційна сфера складає інтегруючу основу життєдіяльності суспільства, а забезпечення інформаційної безпеки визнається одним із фундаментальних чинників його подальшого розвитку. За таких умов особливого значення набуває нейтралізація негативного впливу та подолання суспільно небезпечних явищ, що мають прояви в інформаційній сфері, одним з яких є кіберзлочинність.

Важко переоцінити суспільну шкідливість кіберзлочинності, враховуючи такі її характеристики як транснаціональність, латентність, динамічність темпів зростання та трансформацій, анонімність, масштабність наслідків, тощо. Аналіз запобіжної діяльності правоохоронних органів зарубіжних країн у сфері протидії кіберзлочинності свідчить про її недостатню ефективність.

Підтвердженням цього є неконтрольований розвиток способів вчинення злочинів з використанням кіберпростору, таких як розповсюдження комп'ютерних вірусів, шахрайства з пластиковими платіжними картками, крадіжки коштів з банківських рахунків, викрадення комп'ютерної інформації та порушення правил експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних систем і це далеко не повний перелік злочинів в досліджуваній сфері. У зв'язку з цим у правоохоронних органів виникла нагальна необхідність у реорганізації та вдосконаленні методів протидії кіберзлочинам.

Одним із таких методів щодо застосування сучасних технологій у сфері розкриття, розслідування злочинів та прийняття при цьому найбільш оптимальних рішень став кримінальний аналіз.

Відзначимо, що кримінальний аналіз є специфічним видом інформаційно-аналітичної діяльності, яка полягає в ідентифікації та якомога більш точному визначенні внутрішніх зв'язків між інформаціями (відомостями, даними), що стосуються злочину, і будь-якими іншими даними, отриманими з різних джерел, їх використанням в інтересах ведення оперативно-розшукової та слідчої діяльності, їх аналітичної підтримки [1, с. 82].

У ході кримінального аналізу забезпечується цілеспрямований пошук, виявлення, фіксація, вилучення, упорядкування, аналіз та оцінка кримінальної інформації, її представлення (візуалізація), передача та реалізація.

Практичне застосування оперативно-розшуковими підрозділами органів Національної поліції України методу кримінального аналізу у протидії злочинності в цілому, і кіберзлочинності зокрема підтвердило його високу ефективність у багатоепізодних провадженнях, що охоплювали велику територію, включали значну кількість подій і суб'єктів злочинного угруповання зі складною структурною побудовою. Зауважимо, що традиційні методи відстеження та асоціювання фактів у цих випадках були недостатньо ефективними.

Проте, вивчення різноманітних аспектів застосування кримінального аналізу в діяльності оперативних підрозділів Національної поліції дає підстави виділити низку таких проблемних питань щодо:

- необхідності подальшої розбудови нормативно-правової бази у сфері використання кримінального аналізу в органах Національної поліції України;
- неналежного рівня використання можливостей кримінального аналізу в оперативних органах Національної поліції;
- недостатньої забезпеченості оперативних підрозділів сучасною оргтехнікою, комп'ютерним програмним забезпеченням та перш за все методами кримінального аналізу в протидії кіберзлочинам;
- формування відповідних інформаційних банків даних тощо.

Таким чином, для подальшого розвитку і впровадження кримінального аналізу в правоохоронну практику нашої держави доцільно проводити його розбудову за наступними напрямками:

- забезпечення стабільного фінансування;

- постійне підвищення кваліфікації кримінальних аналітиків;
- необхідність постійної розробки нових та модернізації наявних технічних засобів, запровадження інноваційних технологій у практичну діяльність Національної поліції щодо протидії кіберзлочинам;
- розширення географії застосування кримінального аналізу як позитивного фактора у протидії кіберзлочинності тощо.

Викладене не охоплює всіх проблемних аспектів створення та розвитку кримінального аналізу в національному правовому полі, однак дає підстави для здійснення подальших наукових розробок. Варто також погодитись із висновками вчених [2, с. 24], які вважають, що дослідження засад кримінального аналізу як позитивного досвіду застосування аналітичних інструментів у сфері протидії кіберзлочинності країнах Євросоюзу доцільно покласти в основу розробки теоретико-методологічних засад його прикладного використання в національну кіберпросторі.

Успішна реалізація та впровадження нових методів кримінального аналізу дасть можливість у майбутньому поширити її на всю систему Національної поліції України та активно використовувати аналітичні способи і прийоми, завдяки яким можливо забезпечити виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, створить передумови для більш ефективного виконання суб'єктами оперативно-розшукової діяльності своїх завдань і правоохоронних функцій, що, своєю чергою, сприятиме підвищенню ефективності протидії кіберзлочинності.

Література:

1. Власюк О.В. Роль і місце кримінального аналізу у розкритті та розслідуванні злочинів на державному кордоні України / О.В. Власюк // Матеріали постійно діючого науково-практичного семінару – Х.: Інститут підготовки юрид. кадрів для СБУ Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2011. – Вип. 3. – Ч. 1. – С. 82–85.
2. О.М. Заєць Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування... кримінального провадження в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / Заєць О.М. // Вісник кримінального судочинства, 2016. – № 4. – С. 17-25.

Інноваційні методи кримінального аналізу

Джарасва А.А.

студентка групи ЮД-642,

2-го курсу юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,

Науковий керівник: Рижков Е.В.

кандидат юридичних наук, доцент

завідувач кафедри економічної та інформаційної безпеки

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,

Значення кримінального аналізу неможна недооцінювати у сучасній Україні. Зростання злочинності в державі викликано переломним періодом її розвитку [1, с. 3].

За своєю сутністю, кримінальний аналіз передбачає аналізування різних параметрів, завдяки яким можна передбачити та дізнатися активність злочинця, координати можливого перетину жертв зі злочинцем, отримати статистичні данні щодо місць найбільшого скоєння злочинів, які саме потребують підвищеної уваги правоохоронців, данні щодо злочинів, які найчастіше скоюються в тому, чи іншому районі. Постає питання: чим саме корисний кримінальний аналіз і що він дає? Кримінальний аналіз значно підвищує розкриття злочинів, створює превентивну стратегію та тактику, покращує безпеку населення, інформує громадськість, оптимізує внутрішні процеси [2]. За його допомогою на якісно новому рівні можуть бути висунені оперативно-розшукові та слідчі версії, плановані заходи щодо їх опрацювання. Так як в нормах Кримінального кодексу сформульовані завдання, підстави та принципи кримінальної відповідальності, встановлено, які суспільно небезпечні діяння визнаються злочинами, які покарання можуть підлягати застосуванню до осіб, що їх вчинили [1, с. 35], аналіз – допомагає саме притягнути суб'єктів злочину до кримінальної відповідальності та забезпечити належну караність злочинців.

Щодо інновацій у кримінальному аналізі в Україні, фахівці Національної поліції зробили крок вперед створивши RICAS. RICAS - Realtime intelligence crime analytics system. Це унікальна